

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/183/2022
Identifikačné číslo spisu: 8112208572
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8112208572.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. K. S., rod. V., narodenej XX. L. XXXX, T., U. XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Peter Farkaš, advokátska kancelária, spol. s r.o., Prešov, Puškinova 16, IČO: 36 855 928, proti žalovaným 1/ Y. K. S., narodenému XX. R. XXXX, T., S. XX, 2/ Y. A., narodenému X. W. XXXX, T., X. XX, zastúpenému advokátom JUDr. Lukášom Kišľačkom, Prešov, Weberova 8, 3/ H. N., narodenému XX. Y. XXXX, T., Y. Č. XXXX/XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária VASIL & partners, s.r.o., Košice - juh, Žižkova 4D, IČO: 47 240 482, za účasti intervenienta na strane žalovaného 2/ Slovenská správa ciest, Bratislava, Miletičova 19, IČO: 003328, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C/57/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2022 sp. zn. 8Co/10/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2022 sp. zn. 8Co/10/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom zo dňa 19. júna 2020 č. k. 17C/57/2012-535 rozhodol tak, že: „Súd určuje, že nehnuteľnosti, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX, katastrálne územie T., parcela registra C č. 6186/1, o výmere 2298 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria a parcela registra C č. 6186/33 o výmere 1034 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, patria do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného v 1. rade, obom v podiele 1 k celku (I. výrok). Žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením“ (II. výrok).

1.2. Súd prvej inštancie po právnom posúdení na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Súd mal za preukázané, že žalovaný v 1. rade za trvania manželstva so žalobkyňou nadobudol sporné nehnuteľnosti od manželov Q. za kúpnu cenu 1 550 000 Sk. Výsluchom svedka - otca žalovaného v 1. rade ako aj výpoveďou žalovaného v 1. rade mal za preukázané, že finančné prostriedky na kúpu nehnuteľností pochádzali z väčšej časti od otca žalovaného v 1. rade, ktorý odpredal rodinný dom v Košiciach. Ten vo svojej výpovedi uviedol, že synovi a jeho rodine daroval

približne 1 milión korún. Podľa tvrdení žalovaného v 1. rade išlo asi o 95 % kúpnej ceny. V zmysle ustálenej judikatúry, ak sa na získanie veci použijú čo aj len sčasti prostriedky z bezpodielového spoluvlastníctva manželov, bude vec patriť do BSM (R 42/1972). Z uvedeného dôvodu súd považoval nehnuteľnosti za patriace do BSM.

1.3. Pokiaľ ide o Dohodu o vyporiadaní BSM zo dňa 14. decembra 2011, v ktorej žalobkyňa vyhlásila, že sporné nehnuteľnosti nikdy nepatrili do BSM účastníkov dohody, súd považuje predmetnú dohodu v tejto časti za neplatný právny úkon. Dohodu o modifikácii BSM možno uzavrieť po vzniku manželstva, a to len do budúca. Takáto dohoda sa nemôže vzťahovať na majetok, ktorý bol nadobudnutý pred jej uzavretím tak, ako to bolo v tomto prípade, a to z dôvodu, že takouto dohodou nemožno zasahovať do už vzniknutých vlastníckych práv. Navyše na platnosť dohody o modifikácii BSM sa vyžaduje forma notárskej zápisnice, ktorá v danom prípade dodržaná nebola. Uvedené má za následok, že dohoda o vyporiadaní BSM je v tejto časti absolútne neplatná a sporné nehnuteľnosti by tak mali patriť do BSM žalobkyne a žalovaného v 1. rade. Vzhľadom k tomu, že v lehote troch rokov od zániku BSM nedošlo ohľadom týchto nehnuteľností k vysporiadaniu dohodou ani rozhodnutím súdu, predmetom sporu bolo tak, ako to súd uznesením zo dňa 6. mája 2013 pripustil, určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného v 1. rade s poukazom na § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

1.4. V ďalšom súd skúmal platnosť kúpnej zmluvy zo dňa 6. októbra 2008, ktorou žalovaný v 1. rade odpredal žalovanému v 2. rade nehnuteľnosti. Žalovaný v 1. rade tvrdil, že kúpna zmluva bola robená iba „naoko“, lebo chcel nehnuteľnosti vyňať spod režimu BSM, chcel ich pre seba a že kúpna cena mu nikdy nebola žalovaným v 2. rade vyplatená. Tu je dôležité poukázať na časové a skutkové okolnosti uzatvorenia predmetnej zmluvy. Kúpna zmluva bola uzatvorená dňa 6. októbra 2008 a hneď nasledujúci deň bol podaný návrh na rozvod manželstva. Vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade dozaista neboli ideálne. Je preto uveriteľné, že žalovaný v 1. rade sa nechcel deliť so žalobkyňou a previedol tak tieto nehnuteľnosti na žalovaného v 2. rade. Súd neveril tvrdeniam žalovaného v 2. rade v tej časti, pokiaľ tvrdil, že kúpnu cenu vyplatil žalovanému v 1. rade. V čase uzatvorenia kúpnej zmluvy boli so žalovaným v 1. rade veľmi dobrí priatelia, žalovaný v 1. rade mu 100 % dôveroval. Túto skutočnosť žalovaný v 2. rade nerozporoval ako ani to, že mu finančne vypomáhal. O veľmi dobrých, až bratských vzťahoch medzi nimi svedčí aj svedecká výpoveď R.. Q.. Za situácie, ak žalovaný v 1. rade nechcel do masy BSM zahrnúť sporné nehnuteľnosti, tak tieto previedol na žalovaného v 2. rade. Pokiaľ ide o vyplatenie kúpnej ceny, žalovaný v 2. rade uviedol, že si zobral pôžičku od Prvej stavebnej sporiteľne a časť mu požičali synovia, resp. rodina. Žalovaný v 2. rade o tvrdených skutočnostiach nepredložil žiaden dôkaz, napr. úverovú zmluvu s bankou, výpisy z účtu a pod. Navrhol ako svedka vypočuť svojho syna Y., napokon na tomto výsluchu netrval zo zdravotných dôvodov. Ďalších svedkov, ktorí by mu dosvedčili pôžičku na kúpu nehnuteľností, vypočuť nenavrhol. Navyše v tom čase pracoval ako nočný vrátnik a niekedy nemal peniaze ani na bežné veci, žalovaný v 1. rade mu poskytoval rôzne pôžičky. Súd nemohol uveriť jeho tvrdeniam ani z dôvodu, že v konaní bolo tvrdené a nerozporované, že jeho syn Y. mal veľké finančné problémy, čo napokon viedlo žalovaného v 2. rade, že sporné nehnuteľnosti daroval žalovanému v 3. rade na vyplatenie synových dlhov. Žalovaný v 2. rade tvrdil, že k vyplateniu finančných prostriedkov došlo v kancelárii žalovaného v 1. rade. V spise sa nachádza jeho vyjadrenie (č. l. 223), v ktorom mal vyhlásiť, že k odovzdaniu kúpnej ceny došlo za prítomnosti rodičov žalovaného v 1. rade. Žalovaný v 2. rade na pojednávaní toto svoje vyjadrenie odmietol s tým, že podpísal ho na žiadosť žalovaného v 1. rade, že aby v prípade sporu mohli rodičia vypovedať na súde. Otec žalovaného poprel, aby niekedy videl odovzdanie kúpnej ceny žalovaným v 2. rade žalovanému v 1. rade. Ani svedok R.. Q. nepotvrdil, aby bol prítomný pri odovzdaní peňazí. O odovzdaní kúpnej ceny nebol vyhotovený ani žiadny doklad, napr. príjmový alebo výdavkový pokladničný doklad. Za takejto situácie, že malo dôjsť k odovzdaniu peňazí medzi „štyrmi očami“ je preto len ťažko uveriteľné, aby si účastníci nevyhotovili o tom písomný doklad. Navyše nič im nebránilo odovzdať peniaze za prítomnosti svedka R.. Q., ktorý bol pri podpise kúpnej zmluvy, ktorú aj vyhotovoval a potom šiel so žalovaným v 1. rade overiť podpis ako aj na kataster. O tom, že išlo o zmluvu fňgovanú svedčí napokon aj to, že žalovaný v 1. rade sa aj po prevode vlastníckeho práva na žalovaného v 2. rade správal ako vlastník sporných nehnuteľností, bral z nich úžitok, uzatváral nájomné zmluvy. Dokonca na základe splnomocnenia zo dňa 11. marca 2010 bol oprávnený zastupovať žalovaného v 2. rade pri všetkých právnych úkonoch týkajúcich sa predaja jeho majetku - pozemkov zapísaných na LV č. XXXX. Z

vyššie uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že na strane účastníkov kúpnej zmluvy chýbala vážnosť vôle uzatvoriť kúpnu zmluvu zo 6. októbra 2008, preto súd vyhodnotil predmetný právny úkon ako absolútne neplatný v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súčasne súd tu vidí aj obchádzanie zákona a rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, keďže zmluva svojim účelom a cieľom obchádzala práva žalobkyne ako spoluvlastníčky.

1.5. Pokiaľ ide o námietku premlčania, ktorou žalovaný v 3. rade namieta, že žalobkyňa nepodala žalobu v lehote do troch rokov od zániku BSM, súd poukazuje na to, že po pripustení zmeny žaloby je predmetom sporu žaloba, že sporné nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného v 1. rade z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Absolútna neplatnosť právneho úkonu má prednosť pred tzv. relatívnou neplatnosťou právneho úkonu. Na absolútnej neplatnosti zmluvy nič nemení skutočnosť, že zmluva je súčasne postihnutá ďalšou vadou, s ktorou zákon spája relatívnu neplatnosť (uznesenie NS ČR sp. zn. 22Cdo/1206/2001 z 8. októbra 2001). Vzhľadom k tomu, že súd vyhodnotil právny úkon - kúpnu zmluvu zo dňa 6. októbra 2008 za neplatný právny úkon, žalovaný v 2. rade nemohol platne previesť vlastnícke právo na žalovaného v 3. rade darovacou zmluvou zo dňa 23. januára 2012. K otázke vplyvu neplatnosti právneho úkonu na práva dobromyseľných nadobúdateľov sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 10. februára 2010 sp. zn. I. ÚS 50/10. Poukázal v ňom na zásadu rímskeho práva (nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet), v zmysle ktorej z nepráva nemôže vzniknúť právo. Zdôraznil, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť. Vo všeobecnosti možno za vlastníka považovať osobu, v prospech vlastníctva ktorej svedčí nadobúdacie konanie („modus“) a zodpovedajúci právny titul („titulus“), napríklad zmluva. Pokiaľ „titulus“ preukazuje právo inej osoby než „modus“, je potrebné určiť, kto je vlastníkom. Za vlastníka je v takom prípade považovaný ten, v prospech práva ktorého svedčí nadobúdací titul. Neplatný právny úkon ale nemá právne následky, aké má platný právny úkon; na jeho základe preto nedochádza k prevodu nehnuteľnosti. I keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľnosti „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov „modus“, chýba im „titulus“. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. Občianskeho zákonníka). Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi, nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inými slovami: pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva; nemožno preto ani uvažovať o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa. Rovnako tak nie je možné za uvedeného stavu uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám (rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/144/2010 z 30. marca 2011). V judikatúre sa vyskytli aj iné právne názory, a to v prospech dobromyseľného nadobúdateľa, avšak vždy súd prízvukuje, že je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti jednotlivých prípadov (nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017). V tomto prípade má súd za to, že ochrana vlastníckeho práva žalobkyne a zásada právnej istoty majú prednosť pred prípadnou dobromyseľnosťou žalovaného v 3. rade, keďže žalobkyňa nemala vedomosť o tom, že sporné nehnuteľnosti boli prevedené na žalovaného v 2. rade a nijako nemohla ovplyvniť prechod vlastníckeho práva ani (ne)vyplatenie kúpnej ceny.

1.6. Vo vzťahu k pasívnej vecnej legitímácii žalovaného v 3. rade súd poukazuje, že v čase podania žaloby bol zapísaný ako vlastník sporných nehnuteľností, a tak rozsudkom súdu by jeho vlastnícke právo bolo dotknuté, preto správne žalobkyňa ako žalovaného označila aj žalovaného v 3. rade. Pokiaľ ide o ďalších nadobúdateľov nehnuteľností (v súčasnosti sú sporné nehnuteľnosti zapísané na spoločnosť vevo, s.r.o.), súd poukazuje na to, že títo neboli dobromyseľnými nadobúdateľmi, lebo ako to vyplýva z LV č. XXXX, bola uvedená poznámka o prebiehajúcom spore na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C/57/2012. V zmysle § 159a Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania žaloby, výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti, resp. o neplatnosti právneho úkonu, ktorým sa nakladalo s nehnuteľnosťou, je záväzný aj pre účastníkov zmluvy, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k dotknutej nehnuteľnosti a ktorý bol podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola vykonaná poznámka o tomto súdnom konaní. Aj v zmysle súčasne platného

a účinného Civilného sporového poriadku, výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnosti je záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní. Z uvedených dôvodov je výrok rozsudku záväzný aj pre všetkých nadobúdateľov sporných nehnuteľností, lebo návrh na vklad vlastníckeho práva bol podaný v čase, keď na LV bola zapísaná poznámka o spore o určenie vlastníckeho práva. Z uvedených dôvodov súd žalobe vyhovel a určil, že sporné nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného v 1. rade, každému v podiele 1/2.

1.7. Súd nevykonal dôkaz oboznámením sa so zvukovým záznamom predloženým žalovaným v 1. rade zo stretnutia medzi žalovaným v 1. rade, žalovaným v 2. rade, jeho synom a právnym zástupcom žalovaného v 1. rade, lebo mal pochybnosti o zákonnosti získaného dôkazu. Zároveň mal za to, že doteraz vykonané dokazovanie je dostatočné pre vecné posúdenie a spravodlivé rozhodnutie veci.

2.1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2022 sp. zn. 8Co/10/2021 zmenil rozsudok tak, že žalobu zamietol (prvý výrok), žalovaným v 1., 2. a 3. rade priznal nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok). Keďže podľa názoru odvolacieho súdu napadnuté rozhodnutie nie je možné potvrdiť, pretože podané odvolania sú dôvodné a zároveň tu nie sú dané dôvody pre zrušenie rozhodnutia, odvolací súd preskúmaval skutkovú i právnu stránku veci a dospel k nasledovným záverom. Žalobou doručenu súdu 19. marca 2012, žalobkyňou označenou ako návrh na určenie vlastníckeho práva, sa žalobkyňa domáhala toho, aby súd určil, že nehnuteľnosti, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. T., parcela registra „C“ číslo 6186/1 o výmere 2298 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoría, parcela registra „C“ číslo 6186/33 o výmere 1034 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoría v celosti 1/1 patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov Y. K. S., rod. V., nar. XX. L. XXXX, U. Č.. XX, XXX XX T. a Y. K. S., rod. S., nar. XX. R. XXXX, T. W. Č.. XX, XXX XX T.. V žalobe tvrdila, že v čase existencie manželstva so žalovaným v 1. rade nadobudli okrem iného do bezpodielového spoluvlastníctva v konaní pred Správou katastra Prešov pod č. k. V 4339/2007 dňa 8. augusta 2007 nehnuteľný majetok v kat. úz. T., LV č. XXXX, p. č. 6186/1 o výmere 2298 m² a p. č. 6186/33 o výmere 1034 m². Uvedené nehnuteľnosti boli následne v konaní pred Správou katastra v Prešove pod č. k. V 6490/2008 odplatne prevedené na žalovaného v 2. rade, pričom pri tomto následnom prevode nebol daný súhlas žalobkyne tak, ako ho predpokladá ust. § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaný v 2. rade neskôr darovacou zmluvou pred Správou katastra v Prešove pod č. k. V 340/2012 previedol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovaného v 3. rade. Žalobkyňa má za to, že ustanovenie § 145 ods. 1 OZ v spojení s ust. § 40a OZ postihuje neplatnosťou právny úkon, ak nebol urobený spôsobom, ktorý predpokladá zákon. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa nedala súhlas k prevodu nehnuteľnosti, má za to, že právny úkon je neplatný. Žalovaný v 3. rade sa stal vlastníkom nehnuteľnosti na základe neplatného právneho úkonu žalovaného v 2. rade, pretože nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má.

2.2. Návrhom doručeným súdu 23. novembra 2012 žalobkyňa žalobné tvrdenie upravila v tom smere, že nemohlo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade, pretože účelom prevodu predmetných nehnuteľností bolo obísť kogentné ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa rozsahu a trvania BSM a takéto konanie sa prieči dobrým mravom a je právom neprijateľné. Predmetný právny úkon je teda neplatný od samého začiatku a nemohol mať za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností napriek tomu, že príslušná správa katastra zapísala vlastnícke právo do katastra nehnuteľností na základe absolútne neplatného právneho úkonu. Žalobkyňa upravila petit žaloby tak, že súd určuje, že nehnuteľnosti, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. T., parcela registra „C“ č. 6186/1 o výmere 2298 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoría, parcela registra „C“ č. 6186/33 o výmere 1034 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoría patria do podielového spoluvlastníctva Y. K. S., rod. V., nar. XX. L. XXXX, U. Č.. XX, XXX XX T. a Y. K. S., rod. S., nar. XX. R. XXXX, T. W. Č.. XX, XXX XX T., obom v podiele 1/2 k celku. Dôvodom bolo tvrdenie, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zaniklo 7. júla 2009 a nebolo do troch rokov od zániku vyporiadané dohodou, ani ho do troch rokov na návrh niektorého z manželov nevyporiadal súd.

2.3. Súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 6. mája 2013 takto navrhovanú zmenu žaloby pripustil. Súd prvej inštancie svojím prvým rozhodnutím zo dňa 6. mája 2013 žalobe vyhovel. Žalovaní v 2. a 3. rade

namietali, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, ako aj skutočnosť, že celé konanie pred súdom bolo vedené v nedostatočnom rozsahu, čím došlo k vážnym zásahom do procesných práv účastníkov a v dôsledku čoho súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Žalovaný v 2. rade okrem iných skutočností namietal najmä nedostatok pasívnej vecnej a procesnej legitímácie na strane žalovaného v 2. rade. Ďalej uviedol, že žalobkyňa teda nikdy nemala a ani toho času nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vedenej proti žalovanému v 2. rade, keďže tento nebol ku dňu podania žaloby na súd a ani ku dňu vyhlásenia rozsudku zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. T. v jeho časti „P“ ako výlučný vlastník, ani parcely reg. C KN č. 6186/1 o výmere 2298 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria a ani parcely reg. C KN č. 6186/33 o výmere 1034 m², druh pozemku - zastavané plochy a nádvoria. O uvedenej skutočnosti mala žalobkyňa vedomosť, a to od počiatku vedenia súdneho konania, keďže táto sama uvádza vo svojom návrhu na začatie konania. Odvolateľ poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/173/2006, podľa ktorého konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam musí zásadne prebiehať medzi všetkými zapísanými vlastníckymi, resp. spoluvlastníkmi dotknutých pozemkov v katastri nehnuteľností alebo tými, ktorí sú preukázane a platne právnymi nástupcami (dedičmi alebo univerzálnymi sukcesormi) zapísaných vlastníckov, pretože určovací výrok rozsudku má účinnosť iba vo vzťahu k účastníkom konania a nie voči tretím osobám. Tieto osoby vytvárajú nerozlučné spoločenstvo na jednej alebo druhej strane. V zmysle ustálenej súdnej praxe a konštantnej judikatúry rešpektujúc ust. § 159 ods. 2 OSP, rozsudok o určení vlastníckeho práva je záväzný len pre účastníkov konania, pričom však môže byť podkladom pre vykonanie zmeny v zápise vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, len ak účastníkmi konania bola osoba aktuálne zapísaná v katastri ako vlastník. Ak teda žaloba nesmerovala proti takejto osobe, ale smerovala voči žalovanému v 2. rade, naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa nikdy nemala naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva voči žalovanému v 2. rade, keďže tento nemal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, o ktoré prišiel derivatívne, spôsobom opísaným žalobkyňou v jej návrhu na začatie konania, a to ešte pred podaním na súd. Žalobkyňa teda doposiaľ súdu nijako nepreukázala naliehavosť právneho záujmu na ňou podanej žalobe voči žalovanému v 2. rade a následne i napadnutom rozsudku.

2.4. Odvolací súd už v tomto štádiu odôvodnenia svojho rozhodnutia považuje za potrebné zvýrazniť, že pokiaľ ide o preukazovanie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva [§ 80 písm. c) OSP v čase podania žaloby], treba vychádzať zo skutočností, že ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako výlučný vlastník prejednávanej nehnuteľnosti, má žalobca naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva (ak existuje), pretože takéto rozhodnutie súdu môže byť aj podkladom pre uskutočnenie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností (obdobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/3/03 uverejnený v ZSP 4/2003). Predpokladom úspešnosti žaloby v tejto veci o určení vlastníckeho práva je existencia vecnej legitímácie, ktorú v zmysle ustálenej judikatúry a nauky má len ten, kto je zúčastnený na právnom vzťahu (práve), o ktorý v konaní ide. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), resp. mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu) alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietajú. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou nezaoberal (rozsudok NS SR z 29. júna 2010 sp. zn. 2Cdo/205/2009). V tomto konaní žalobkyňa v žalobe tvrdila, že v čase existencie manželstva manželia nadobudli okrem iného do BSM sporné nehnuteľnosti. V priebehu konania žalovaní v 2. a 3. rade tvrdenie žalobkyne o jej hmotnoprávnom postavení, z ktorého vyplýva ňou uplatňované právo - nárok vyjadrením zo dňa 25. januára 2019 popreli. Ako prostriedok procesnej obrany uviedli, že 1. nehnuteľnosti, ku ktorým žalobkyňa žiada určenie rovnodielneho spoluvlastníctva tvoriace predmet sporu, nikdy nepatrili do BSM manželov S. a S.. Ako dôkaz navrhli „Dohodu o vyporiadaní BSM“ podpísanú s úradne overenými podpismi žalobkyne a žalovaného v 1. rade zo dňa 14. decembra 2011 (č. l. 204), v ktorej sa sporné nehnuteľnosti nenachádzajú a účastníci dohody prehlasujú, že neexistuje žiadny ďalší majetok tvoriaci ich BSM. 2. Vyhlásenie podľa článku III. bod 5 Dohody o vyporiadaní BSM, podľa názoru žalovaných v 2. a 3. rade zodpovedá konštantnému tvrdeniu K. S.

- „tieto pozemky som však zakúpil z peňazí, ktoré mi boli výhradne darované mojimi rodičmi po tom, čo

títo odpredali svoje nehnuteľnosti“ (dôkaz č. l. 17 - 18 pripojeného spisu OS Prešov, sp. zn. 28C/127/2010).

- „Keďže v tom čase pretrvávala moja manželská kríza a schyľovalo sa k rozvodu, bál som sa s mojimi rodičmi, že ak dôjde k rozvodu, manželka bude mať nárok na tieto pozemky, ktoré boli zakúpené za peniaze mojich rodičov.“ (dôkaz č. l. 66 strana 2 sp. zn. 9C/124/2013)

- Vo svojej účastníckej výpovedi zo dňa 16. februára 2015 vo veci 17C/57/2014 č. l. 237 v 1. rade uviedol: „pozemky od R.. Q. kúpil za peniaze svojich rodičov a áno, on na tom trvá. Jeho rodina je majetná. Rodičia v tej dobe predávali rodinný dom pri V., disponovali peniazmi.“

Tieto opakovane uvádzané tvrdenia K.. S. o tom, že pozemky, ktoré predal kúpnu zmluvou zo dňa 6. októbra 2008 Y. A., boli v čase ich predaja uvedenou kúpnu zmluvou vo výlučnom vlastníctve K.. S. (a teda vždy mimo BSM), keďže na zapltenie kúpnej ceny pri ich kúpe od R.. T.. Q. a A.. Q.Š. kúpnu zmluvou zo dňa 18. júla 2007 (č. l. 253 - 254) použil K.. S. výlučne peniaze darované mu na tento účel rodičmi. Súd prvej inštancie vyzval strany sporu, aby do 15 dní odo dňa doručenia výzvy z 1. februára 2019 uplatnili prostriedky procesného útoku a procesnej obrany (teda najmä skutkové tvrdenia, popretia skutkových tvrdení, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom a hmotnoprávne námietky). Žalobkyňa vo vyjadrení k povinnosti uloženej súdom zo dňa 27. februára 2019 uviedla, že popiera všetky tvrdenia, prednesy a dôkazy tých sporových strán, ktoré sú v rozpore s uplatňovaným záujmom žalobkyne, ktorý vyjadrila prostredníctvom prejednávanej žaloby. Nemá ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania. Žalovaný v 1. rade vo svojom stanovisku okrem iných skutočností potvrdil, že pozemky nadobudol do svojho výlučného vlastníctva, pričom peniaze na kúpu mu poskytli jeho rodičia. Právny zástupca žalobkyne v záverečnej reči na pojednávaní dňa 22. mája 2020 vo vzťahu k uplatneným prostriedkom procesnej obrany uviedol, že o tom, čo patrí do BSM, hovorí zákon. Patrí tam všetok majetok, ktorý jeden, alebo obaja manželia nadobudli s výnimkou darovania alebo dedenia, prípadne sa jedná o veci, ktoré slúžia k osobnej potrebe niektorého z manželov. Ani jeden z týchto prípadov v danom prípade nenastal, pretože pán žalovaný v 1. rade nadobudol majetok od manželov Q. jednoducho tak, ako sú tieto veci zadokumentované v súdnom spise, odplatne ho nadobudol, teda opäť námietky, úvahy o tom, že to malo byť z peňazí jeho otca, zazneli také námietky, avšak v konaní neboli preukázané a v konečnom dôsledku nemajú ani žiadnu relevanciu, pretože jednoducho kupoval to on a samozrejme tieto námietky spojené s tým, že od koho zobral peniaze, tieto v konaní boli síce nejakým spôsobom tvrdené častokrát kontroverzne alebo rozporuplne, ale preukázané naozaj dôkazom neboli.

2.5. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd vyslovuje nasledovný záver:

Tvrdenie žalobkyne o tom, že spolu s bývalým manželom (v tomto konaní žalovaným v 1. rade) nadobudli okrem iného do BSM sporné nehnuteľnosti, žalovaní popreli. Popierajúca strana (žalovaní v 2. a 3. rade) uviedla vlastné tvrdenia spočívajúce v tom, že sporné nehnuteľnosti nadobudol kúpnu zmluvou žalovaný v 1. rade za peniaze darované mu na tento účel rodičmi. Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení zo dňa 26. februára 2019 po výzve súdu na uplatnenie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany uviedol, že sporné pozemky nadobudol do svojho výlučného vlastníctva a peniaze na ich kúpu mu poskytli jeho rodičia (č. l. 428). Zostalo tak posúdiť, či žalobkyňa účinne poprela tvrdenia protistrany. Za také, zákonom zodpovedajúce (§ 151 ods. 2 CSP) popretie skutkových tvrdení - na zapltenie kúpnej ceny pri kúpe sporných nehnuteľností od R.. T.. Q. a A.. Q.Š. kúpnu zmluvou zo dňa 18. júla 2007 použil K.. S. výlučne peniaze darované mu pre tento účel jeho rodičmi, odvolací súd nepovažuje vyjadrenie žalobkyne k povinnosti uloženej súdom zo dňa 27. februára 2019, v zmysle ktorého „popiera všetky tvrdenia, prednesy a dôkazy tých sporových strán, ktoré sú v rozpore s uplatňovaným záujmom žalobkyne, ktorý vyjadrila prostredníctvom prejednávanej žaloby“, ani vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne v záverečnej reči v predošlých odsekoch citované. Odvolací súd má za to, že žalobkyňa neunesla bremeno popretia skutkových tvrdení protistrany a ako procesný následok nastupuje uplatnenie domnienky, že skutkové tvrdenia protistrany sú nesporné. Za tohto stavu, vychádzajúc z nesporných skutkových tvrdení žalovaného v 2. a 3. rade, ku ktorým sa posledným horeuvedeným vyjadrením pripojil aj žalovaný v 1. rade, bolo potrebné napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť.

2.6. Podľa ustálenej súdnej praxe, do BSM nepatrí vec, ktorá bola zaobstaraná z výlučných prostriedkov jedného z manželov, ako jediným účastníkom kúpnej zmluvy pri absencii zhodnej vôle manželov nadobudnúť nehnuteľnosť do BSM. Žalobkyňa nie je preto v tejto veci aktívne legitimovaná. Dôvodom

zamietnutia žaloby vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným v 2. rade bola prioritne skutočnosť nedostatku jeho pasívnej legitímácie, vychádzajúc zo skutkových tvrdení žalovaného v 2. rade, ktoré popreté protistranou neboli. Vzhľadom k horeuvedenému odvolací súd v súlade s ustanovením § 388 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol.

2.7. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ust. § 396 ods. 1, ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a ust. § 262 ods. 1, 2 CSP.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

3.3. V odôvodnení dovolania uviedla, že ako vadu konania vymedzuje skutočnosť, že odvolací súd sa nedostatočne oboznámil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, čo plynie z odôvodnenia rozsudku KS v odsekoch 73. až 78. vrátane a odchyľil sa tak od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Toto odchylenie spočívalo v aplikácii domnienky na ťarchu procesných práv žalobkyne v zmysle ustanovenia § 151 ods. 2 CSP, kedy žalobkyňa „nemala“ účinne poprieť tvrdenia žalovaného v 1. rade o tom, že nehnuteľnosti nadobudol za trvania manželstva z prostriedkov darovaných od rodičov a takto zmenil prvostupňovým súdom ustálený skutkový stav s následnou aplikáciou ustanovenia § 143 ObčZ pre princíp tzv. surogátu všeobecným odkazom na konštantnú judikatúru v tejto veci (ods. 76. rozsudku KS) a žalobu zamietol. Vadou je skutočnosť, že v postupe odvolacieho súdu pri zmene skutkového stavu absentovalo zopakovanie alebo doplnenie dokazovania. Zároveň jeho postup v aplikácii procesnej domnienky, a teda zmena skutkového stavu v zmysle vyššie uvedeného nebola na mieste z dôvodov, že k otázke tvrdení žalovaným v 1. rade - zadováženia zdrojov potrebných na nadobudnutie predmetných nehnuteľností, si súd prvej inštancie spoľahlivo vykonal dokazovanie najmä výsluchom svedka otca žalovaného R. S., ktorý k darovaným peniazom jednoznačne a konzistentne vypovedal dňa 12. apríla 2019, zápisnica z pojednávania z toho istého dňa, 4. strana 1. odsek zhora /obsah jeho výpovede týmto nehodnotím, poznajúc limity dovolania v otázke spočívajúce v nemožnosti hodnotenia dôkazov v rámci dovolacieho konania, čo plynie z rozhodovacej praxe 30bdo/52/2017, 30bdo/40/2017, 30bdo/17/2018 a 30bdo/18/2018 a že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by slúžil na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci/. V tomto ohľade konštatovala, že odvolací súd v napadnutom rozsudku KS ignoroval podstatný dôkaz, následne nedal presvedčivú odpoveď na podstatné otázky a za týchto okolností rozsudok KS zakladá vadu konania, ktorú týmto postupom uplatňuje s ďalej uvedenou podporou v rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorá k predmetnej veci vykazuje podľa názoru dovolateľky významnú relevanciu. Bez ohľadu na to, aby sme spochybnili vyššie uvedenú argumentáciu, aplikácia domnienky v zmysle ustanovenia § 151 ods. 2 CSP odvolacím súdom nebola použiteľná aj z ďalej uvedených dôvodov, kde konštatujeme pochybenie zo strany odvolacieho súdu s následkom porušenia práva na spravodlivý súdny proces a narušenie rovnosti zbraní, to všetko na ťarchu práv žalobkyne a toto vymedzujeme ako vadu konania, kedy odvolací súd narušil rovnosť bremien neprimerane uloženým zaťažením v neprospech žalobkyne. Nepopretie skutkových tvrdení v zmysle § 151 CSP, resp. jeho neúčinná aplikácia zo strany žalobkyne k tvrdeniu, na ktorom odvolací súd postavil zmenu rozsudku KS (ods. 74. rozsudku KS), je postup, ktorý zakladá namietanú vadu. Výslovne popretie skutkových tvrdení protistrany môže mať podobu b/iba predloženia iného skutkového tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, pričom prípad ad b/ je potrebné považovať za výslovne popretie skutkového tvrdenia protistrany, ak z jeho obsahu je dostatočne jasné, že skutkové tvrdenie protistrany pri ňom neobstojí. V zmysle vyššie uvedeného konštatujeme, že žalobkyňa predložila vlastný skutkový dej, prečo majú predmetné nehnuteľnosti patriť do spoločného vlastníctva so žalovaným v 1. rade a rovnako tak žalovaný v 1. rade predložil svoje dôvody, prečo tomu tak nemá byť, pričom hmotno-právna aplikácia a zákonná regulácia podľa § 143 ObčZ dopadá na obe tvrdené skutkové deje spôsobom, že podľa výsledkov dokazovania popri sebe nemôžu obstáť, resp. jeden vylúči druhý. Táto skutočnosť len potvrdzuje nesprávnosť postupu odvolacieho súdu, v zmysle ktorej nebola na mieste aplikácia domnienky podľa spomínaného § 151 ods. 1 CSP, ale rozhodnutie na základe v konaní skutočne zisteného skutkového stavu, pričom bez potreby sa opakovať poukazujeme na tú časť našej argumentácie v dovolaní, kde bol k tvrdeniam žalovaného o relevancii/nerelavancii tzv. surogátu vykonaný „silný a kruciálny dôkaz“ výsluchom darcu. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej

republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako aj právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydané rozhodnutie musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozhodnutia. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu tieto požiadavky nespĺňa (obdobne aj I. ÚS 68/2022-16).

4.1. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie ako nedôvodné zamietol.

4.2. Žalovaný 2/ vo svojom vyjadrení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, a z toho dôvodu navrhol dovolanie žalobkyne zamietnuť.

4.3. Žalovaný 3/ vo vyjadrení uviedol, že dovolanie považuje za nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým

spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) vo vzťahu k prípustnosti dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že ako vadu konania vymedzuje skutočnosť, že odvolací súd sa nedostatočne oboznámil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, čo plynie z odôvodnenia rozsudku KS v odsekoch 73. až 78. vrátane a odchyľil sa tak od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Toto odchylenie spočívalo v aplikácii domnienky na ťarchu procesných práv žalobkyne v zmysle ustanovenia § 151 ods. 2 CSP, kedy žalobkyňa „nemala“ účinne poprieť tvrdenia žalovaného v 1. rade o tom, že nehnuteľnosti nadobudol za trvania manželstva z prostriedkov darovaných od rodičov a takto zmenil prvostupňovým súdom ustálený skutkový stav s následnou aplikáciou ustanovenia § 143 ObčZ pre princíp tzv. surogátu všeobecným odkazom na konštantnú judikatúru v tejto veci (ods. 76. rozsudku KS) a žalobu zamietol.

14.1. V tomto smere namieťa najmä to, že odvolací súd mal s poukazom na § 383, § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadiť pojednávanie a na tomto zopakovať dokazovanie v potrebnom rozsahu a keďže odvolací súd rozhodol o odvolaní žalovaných 2/ a 3/ bez nariadenia pojednávania zmenovým rozhodnutím, takýmto procesným postupom mal znemožniť žalobkyňi uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019).

15. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

15.1. Podľa § 384 CSP ods. 1 a 2 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla.

15.2. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

15.3. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené

podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

16. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 1279, 1287).

17. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchylenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (rozhodnutie NS SR z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/98/2017).

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

20. Z vyššie uvedených procesných ustanovení je zrejmé, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Urobí tak v prípade, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno

uviesť, že pokiaľ odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

21. V predmetnej veci z obsahu súdneho spisu bolo zistené, že odvolací súd konštatoval, že tvrdenie žalobkyne o tom, že spolu s bývalým manželom (v tomto konaní žalovaným v 1. rade) nadobudli okrem iného do BSM sporné nehnuteľnosti, žalovaní popreli. Popierajúca strana (žalovaní v 2. a 3. rade) uviedla vlastné tvrdenia spočívajúce v tom, že sporné nehnuteľnosti nadobudol kúpnu zmluvou žalovaný v 1. rade za peniaze darované mu na tento účel rodičmi. Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení zo dňa 26. februára 2019 po výzve súdu na uplatnenie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany uviedol, že sporné pozemky nadobudol do svojho výlučného vlastníctva a peniaze na ich kúpu mu poskytli jeho rodičia (č. l. 428). Zostalo tak posúdiť, či žalobkyňa účinne poprela tvrdenia protistrany. Za také, zákonom zodpovedajúce (§ 151 ods. 2 CSP) popretie skutkových tvrdení - na zapltenie kúpnej ceny pri kúpe sporných nehnuteľností od R.. T.. Q. a A.. Q. kúpnu zmluvou zo dňa 18. júla 2007 použil K.. S. výlučne peniaze darované mu pre tento účel jeho rodičmi, odvolací súd nepovažuje vyjadrenie žalobkyne k povinnosti uloženej súdom zo dňa 27. februára 2019, v zmysle ktorého „popiera všetky tvrdenia, prednesy a dôkazy tých sporových strán, ktoré sú v rozpore s uplatňovaným záujmom žalobkyne, ktorý vyjadrila prostredníctvom prejednávanej žaloby“, ani vyjadrenie právneho zástupcu žalobkyne v záverečnej reči v predošlých odsekoch citované. Odvolací súd má za to, že žalobkyňa neunesla bremeno popretia skutkových tvrdení protistrany a ako procesný následok nastupuje uplatnenie domnienky, že skutkové tvrdenia protistrany sú nesporné. Za tohto stavu, vychádzajúc z nesporných skutkových tvrdení žalovaného v 2. a 3. rade, ku ktorým sa posledným horeuvedeným vyjadrením pripojil aj žalovaný v 1. rade, bolo potrebné napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Podľa ustálenej súdnej praxe, do BSM nepatrí vec, ktorá bola zaobstaraná z výlučných prostriedkov jedného z manželov, ako jediným účastníkom kúpnej zmluvy pri absencii zhodnej vôle manželov nadobudnúť nehnuteľnosť do BSM. Žalobkyňa nie je preto v tejto veci aktívne legitimovaná. Dôvodom zamietnutia žaloby vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným v 2. rade bola prioritne skutočnosť nedostatku jeho pasívnej legitimácie, vychádzajúc zo skutkových tvrdení žalovaného v 2. rade, ktoré popreté protistranou neboli. Vzhľadom k horeuvedenému odvolací súd v súlade s ustanovením § 388 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol.

22.1. Odvolací súd vyhovel odvolaniu žalovaných 2/ a 3/ a podľa odôvodnenia rozhodnutia vyhodnotil námietky nesprávneho skutkového záveru a nesprávneho právneho posúdenia veci za opodstatnené, bez toho, aby zopakoval dokazovanie opakovaním tých dôkazov o výsledkoch správnosti, o ktorých mal pochybnosti.

22.2. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru, podľa ktorej predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 7. septembra 2010 sp. zn. 5Cdo/131/2009). Povinnosť zopakovať v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danom spore, vyjadruje aj Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. septembra 2014 sp. zn. II. ÚS 506/2013, z ktorého vyplýva povinnosť odvolacieho súdu zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru odvolacieho súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred prvoinštančným súdom.

23. V tomto spore napadnutým rozsudkom odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a to tak, že žalobu zamietol s tým, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno popretia skutkových tvrdení protistrany a ako procesný následok nastupuje uplatnenie domnienky, že skutkové tvrdenia protistrany sú nesporné. Za tohto stavu, vychádzajúc z nesporných skutkových tvrdení žalovaného v 2. a 3. rade, ku ktorým sa posledným horeuvedeným vyjadrením pripojil aj žalovaný v 1. rade, bolo potrebné napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Dôvodom zamietnutia žaloby vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným v 2. rade bola prioritne skutočnosť nedostatku jeho pasívnej legitimácie, vychádzajúc zo skutkových tvrdení žalovaného v 2. rade, ktoré popreté protistranou neboli. Vzhľadom k horeuvedenému odvolací súd v súlade s ustanovením § 388 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil

tak, že žalobu zamietol.

24. Je teda zrejmé, že odvolací súd hoci dospel k odlišnému skutkovému, resp. právnomu posúdeniu veci a rovnako sa odchýlil od skutkových záverov súdu prvej inštancie, nenariadil pojednávanie a nezopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu. Namiesto nariadenia pojednávania iba oznámil verejné vyhlásenie napadnutého rozsudku na úradnej tabuli dňa 11. februára 2022 (č. l. 621 súdneho spisu). Takouto procedúrou pojednávania, odvolací súd pred vydaním konečného rozhodnutia postupoval v rozpore s § 383, § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP, ako aj ustálenou judikatúrou. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v dôsledku procesného postupu odvolacieho súdu tak došlo k porušeniu práv žalobkyne na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Zistená procesná vada konania zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň dôvodom, pred ktorým musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní s tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené sa dovolací súd ďalšími námietkami dovolateľky nezaoberal a konštatuje, že v pojednávanej veci došlo k zásadnému procesnoprávnemu pochybeniu odvolacieho súdu, a preto dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.